

Nr 52.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering, m. m.; given Stockholms slott den 18 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att
dels antaga härvid fogat förslag till förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås, att den allmänna fastighetstaxering, som författningsenligt skulle ha verkställts år 1950, i stället skall äga rum år 1951.

Vidare förslås, att för inventering av s. k. typskogar till den allmänna fastighetstaxering, som jämlikt förslaget skall äga rum år 1951, skall i riksstaten för budgetåret 1949/50 anvisas ett reservationsanslag å 200 000 kronor.

Förslag

till

förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering.

Härigenom förordnas, att den allmänna fastighetstaxering, som jämlikt förordningen den 13 februari 1948 (nr 48) angående de tider, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, samt 2 § 1 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379)¹ skall verkställas år 1950, i stället skall äga rum år 1951.

¹ Senaste lydelse, se 1948:49.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18 februari 1949.*

Närvarande:

Statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om uppskov med allmän fastighetstaxering, m. m. samt anför därvid.

Allmän fastighetstaxering skall jämlikt förordningen den 13 februari 1948 (nr 48) angående de tider, då allmän fastighetstaxering skall äga rum, samt 2 § 1 mom. taxeringsförordningen verkställas år 1950 och därefter vart femte år. Fråga har emellertid uppkommit om uppskov med taxeringen år 1950. Jag torde nu få anmäla denna fråga ävensom vissa i samband därmed stående anslagsfrågor.

Uppskov med 1950 års allmänna fastighetstaxering.

Därest allmän fastighetstaxering skall äga rum år 1950, måste arbetet därmed påbörjas i höst. Detta innebär att frågan om de normer, vilka skola tillämpas vid taxeringen, måste behandlas och avgöras av riksdagen vid pågående session.

Vad dessa normer angår är särskilt att märka, att nya bestämmelser om taxering av skogsmark och växande skog (skogsvärderingsinstruktion) brukade utfärdas till varje allmän fastighetstaxering. Reglerna angående bestämmande av de virkespriser, efter vilka värderingen skall ske, m. m. kunna nämligen knappast tillämpas annat än vid den allmänna fastighetstaxering, för vilken de blivit meddelade.

Vid 1944 års riksdag framlades förslag till skogsvärderingsinstruktion, som innebar att för skogstaxeringen skulle tillämpas en helt ny metod (prop. nr 240). Riksdagen fann sig emellertid, i överensstämmelse med bevillningsutskottets förslag, icke böra antaga den nya metoden för tillämpning vid 1945 års allmänna fastighetstaxering. Skogsvärderingen vid denna verkställdes alltså enligt förut tillämpad metod.

Emellertid framhöll bevillningsutskottet vid 1944 års riksdag (bet. nr 35, s. 35), att utskottet funne den i nyssnämnda proposition föreslagna nya metoden ur principiell synpunkt vara att föredraga framför den äldre och att den nya metoden därför borde genomföras. Utskottet hyste dock av angivna skäl betänkligheter mot ett genomförande därav redan vid 1945 års allmän-

na fastighetstaxering. Utskottet förordade därför ett uppskov med genomförande av den nya metoden till den närmast efter 1945 års taxering följande allmänna fastighetstaxeringen. Utskottet förutsatte att under den ytterligare tid, som komme att stå till buds, detaljerna i den nya metoden överarbetades och i den mån så kunde ske förenklades. Vidare borde enligt utskottets mening ytterligare provtaxeringar äga rum för vinnande av ökad kännedom om den nya metodens verkningar.

I anledning av vad utskottet sålunda anfört tillkallade jag jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 december 1947 särskilda sakkunniga (1947 års skogstaxeringssakkunniga) för att verkställa en överarbetning av 1944 års förslag till ändrade grunder för taxering av skogsmark och växande skog. Genom särskilt beslut den 30 juni 1948 förordnade Kungl. Maj:t sedermera, att provtaxering på sätt bevillningsutskottet vid 1944 års riksdag ifrågasatt skulle under ledning av de sakkunniga äga rum i vissa angivna kommuner.

I början av sistlidna januari månad anmälde de sakkunnigas ordförande, regeringsrådet C. W. U. Kuylenstierna, att viss del av utredningsarbetet blivit försenat av olika anledningar, över vilka de sakkunniga icke kunnat råda. Förberedelsearbetet för provtaxeringarna hade krävt uppläggandet av ett synnerligen vidlyftigt tabellmaterial. För varje län, där en eller flera provtaxeringskommuner voro belägna, hade erfordrats en uppgiftsinsamling och en bearbetning, som ej så mycket skilde sig från den som skulle erfordrats om hela länet eller större delen därav skulle ha taxerats. Arbetet med provtaxeringarna hade därför dragit ut på tiden, och de sista hade kunnat påbörjas först under veckan den 13—den 18 december 1948. Längderna från en av provtaxeringskommunerna hade i början av januari 1949 ännu ej kommit de sakkunniga tillhanda. Den rätt vidlyftiga statistiska bearbetning, som provtaxeringsmaterialet borde undergå, kunde givetvis ej fullbordas, förrän hela materialet vore för handen. Vidare hade statens skogsforskningsinstitut — som på våren 1948 av Kungl. Maj:t erhållit i uppdrag att för de sakkunnigas räkning utföra en särskild bearbetning av vissa hos institutet utarbetade skogsskötselprogram för erhållande av jämförelsematerial för eventuell avstämning av de s. k. korrektionsfaktorerna — av angivna orsaker ännu ej kunnat slutföra sitt uppdrag. De sakkunniga befarade, att då så skett ytterligare utredningar kunde bli erforderliga. De sakkunniga skulle finna det beklagligt, om de bleve nödsakade framlägga ett betänkande utan sådana tabeller, att det överarbetade förslagens reella innebörd kunde med tillförlitlighet bedömas av remissinstanserna. På grund av svårigheter av tryckeriteknicisk art kunde någon bestämd utfästelse om tiden för betänkandets avlämnande icke göras ens för det fall att betänkandet begränsades i fråga om tabellmaterialet.

Departementschefen. I det uppkomna läget får det anses uteslutet att proposition med förslag till skogsvärderingsinstruktion enligt den nya metoden skall kunna framläggas för riksdagen vid nu pågående session. Man har då att välja mellan att genomföra allmän fastighetstaxering år 1950 med användning av hittills gällande metod för skogstaxering eller att uppskjuta hela taxeringen.

För det senare alternativet talar önskvärdheten att, på sätt 1944 års bevillningsutskott förutsatt, tillämpa den nya metoden redan vid nästa allmänna fastighetstaxering. Därtill kommer att tiden är väl knapp för att nu medhinna den översyn av den vid föregående fastighetstaxering gällande skogsvärderingsinstruktionen, som skulle erfordras därest densamma skulle tillämpas vid ny allmän fastighetstaxering.

Även andra skäl kunna anföras för ett uppskov med den allmänna fastighetstaxeringen. Fråga har uppkommit om ändring jämväl av bestämmelserna angående taxering av vattenfallsfastighet, och en utredning har verkställts av för sådant ändamål särskilt tillkallade sakkunniga. Dessa ha i början av december 1948 avlämnat betänkande med förslag till nya bestämmelser om sådan taxering. I remissyttranden över betänkandet har från vattenkrafttekniskt håll anmärkts att de beräkningar, på vilka detta förslag i viss del grundats, borde ytterligare prövas. Detta kunde emellertid icke medhinnas, om allmän fastighetstaxering skulle äga rum redan nästa år. Utan att vilja i detta sammanhang yttra mig om betydelsen av nämnda anmärkning, vill jag för egen del framhålla, att även denna fråga synes vinna på att ytterligare tid erhålles för vidare utredningar i ämnet.

Mot ett uppskov talar å andra sidan, att de nuvarande taxeringsvärdena åtminstone beträffande vissa slag av fastigheter sannolikt ligga avsevärt under de allmänna saluvärdena. För det kommunala skatteunderlaget torde detta förhållande emellertid just nu icke ha alltför stor betydelse, eftersom de fastigheter, beträffande vilka skillnaden mellan marknadsvärdet och taxeringsvärdet är störst, kunna antagas antingen giva så god avkastning, att nettointäkten i allmänhet överstiger garantiskatteavdraget, eller vara belägna i kommuner, för vilka fastighetsskatten har relativt liten betydelse.

Vid prövning av skälen för och emot ett uppskov med den allmänna fastighetstaxeringen finner jag övervägande skäl tala för att sådant uppskov nu beslutes. Jag förordar sålunda, att den allmänna fastighetstaxering, som författningssenkligt skall äga rum år 1950, uppskjutes till år 1951. I författningstekniskt hänseende innebär detta att en särskild förordning om dylikt uppskov bör utfärdas på liknande sätt som skedde då 1948 års allmänna fastighetstaxering uppskötts till år 1949.

I årets statsverksproposition (VII ht s. 76) har, i avbidan på särskild proposition i ämnet, beräknats ett förslagsanslag å 2 600 000 kronor för kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1950. Därest uppskov med denna taxering beslutas på sätt jag nyss förordat, böra medel för ändamålet givetvis ej upptagas å riksstaten för nästa budgetår. Tillkännagivande härom förde lämnas riksdagen.

Anslag för typskogsinventering.

Inventering av typskogar, avsedda att utgöra jämförelseobjekt för ledamöter i de beskattningsnämnder, som ha att verkställa taxering av skog, förekom första gången vid 1945 års allmänna fastighetstaxering. Sedan an-

slag på sammanlagt 135 000 kronor, därav 50 000 kronor å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 och 85 000 kronor å riksstaten för budgetåret 1944/45, beviljats för ändamålet, verkställdes under sommaren 1944 genom statens skogsförsöksanstalts försorg en uppskattning av 398 typskogar i Götaland och Svealand (utom Kopparbergs län), i vilka landsdelar behovet av sådana typskogar ansågs störst. Uppskattningen skedde i huvudsak genom stamräkning samt bonitets- och arealbestämning å de fastigheter eller delar av fastigheter, som utvalts såsom jämförelseobjekt, ävensom utläggning därå av som åskådningsmaterial för olika beståndstyper lämpade mindre provtytor.

1947 års skogstaxeringssakkunniga ha i skrivelse den 7 februari 1949 föreslagit, att ytterligare typskogsinventering skall företagas med avseende å nästa allmänna fastighetstaxering samt att arbetet med denna inventering skall påbörjas redan år 1949 även om taxeringen uppskjutes ett år. De sakkunniga framhålla bl. a., att de provtaxeringsnämnder, som anlitats för de förenämnda, under de sakkunnigas ledning företagna provtaxeringarna, med endast något undantag uttalat, att de ansåge behovet av typskogar vara synnerligen stort. Vidare anföra de sakkunniga:

När 1944 års riksdag beviljade anslag till en typskogsinventering, torde givetvis ej ha avsetts att fråga skulle vara om allenast en engångsåtgärd, utan att, om denna inventering visade sig vara av värde, den skulle komma att upprepas vid följande fastighetstaxeringar. Erfarenheterna i avseende å den första typskogsinventeringen torde kunna antagas ha varit så gott som uteslutande positiva. Behovet av typskogar torde ha framstått desto tydligare som genom inventeringens egna resultat föregående taxeringars oriktighet framträtt. Med nutida höjd på skatterna gör sig kravet på en riktig uppskattning för vinnande av en såvitt möjligt rättvisande jämförelse de skattskyldiga emellan med styrka gällande.

Det torde böra framhållas att en typskogsinventering blir lika behövlig oavsett vilken av de ifrågakommande taxeringsmetoderna som kommer att tillämpas, då numera en uppskattning av virkesförrådet är obligatorisk. Den lär böra genomföras på sådant sätt att typskogarna bli lika användbara för sitt ändamål vid båda metoderna. — — —

Typskogar böra enligt de sakkunnigas mening utläggas i samtliga län och ej, såsom vid den förra typskogsinventeringen, endast i de sydligare länen. Riksskogstaxeringen kan visserligen lämna för fastighetstaxeringsändamål vägledande uppgifter för delar av län bestående av ett eller flera fastighetstaxeringstrikt, men dessa siffror bliva, särskilt när det gäller virkesförrådsuppgifter, mindre aktuella för varje ny fastighetstaxering intill dess länen bliva föremål för ny riksskogstaxering. Vad beträffar lappmarksdelarna av Västerbottens och Norrbottens län finnas för dessa hushållningsplaner upprättade beträffande flertalet fastigheter. Då tvånget att upprätta hushållningsplaner i och med den nya skogsvårdslagens ikraftträdande bortfallit komma emellertid i fortsättningen troligen endast ett fåtal fastigheter att bliva föremål för förnyad enskild uppskattning, varför förrådsuppgifterna i hushållningsplanerna bliva allt mindre användbara. — — —

De sakkunniga vilja därför föreslå, att cirka 50 typskogar utläggas i vart och ett av de sex nordligaste länen. I de sydligare länen, där tidigare 398 typskogar utlagts för 1945 års fastighetstaxering, lära omkring 200 sådana skogar kunna efter vissa kompletterande arbeten utnyttjas jämväl vid kom-

mande fastighetstaxering; ytterligare 200 typskogar, motsvarande cirka 12 skogar per län, böra dock utläggas.

Kostnaden för taxeringen (fältarbete och bearbetning) av dessa skogar har av de sakkunnigas ledamot, t. f. föreståndaren för statistiska avdelningen vid statens skogsforskningsinstitut A. E. Hagberg, vilken hade ledningen av 1944 års typskogsinventering, med stöd av erfarenheterna från den företagna provtaxeringen beräknats till följande.

300 st. typskogar i de norra länen	kronor	210 000
200 st. nya typskogar i de sydligare länen	»	120 000
200 st. reviderade typskogar i de sydligare länen	»	30 000

Summa kronor 360 000.

Mindre typskogar, under 50 hektar, böra stamräknas och provytor å dem utläggas i överensstämmelse med förfarandet vid 1944 års typskogsinventering, vilket torde ha varit fullt tillfredsställande. Större typskogar erfordras måhända i de nordliga länen och må dessa i så fall uppskattas medelst linjetaxering, varvid taxeringsprocenten avpassas så att medelfelet å kubikmassan per hektar ej överstiger 2 % och det för övrigt iakttages att provytorna å dessa skogar i sin helhet stamräknas ned till 0 cm vid brösthöjd.

Vid valet av typskogar bör liksom tidigare skogsvårdsstyrelsernas lokal-kännedom anlitas. Erfarenheten har visat, att typskogarna böra, med hänsyn till nämndledamöternas resor och för att minska resekostnaderna för taxeringslagen, utläggas i grupper om 2 å 3 och vara relativt lättillgängliga ur kommunikationssynpunkt. Det torde kunna förutsättas att skogsvårdsstyrelserna så följa avverkningarna å typskogarna, att dessa även framdeles skola kunna utan helt ny uppskattning i huvudsak användas som jämförelse-material.

Uppskattningen av skogarna bör utföras av en central myndighet för att största möjliga likformighet i fråga om bedömningsgrunder och metoder skall erhållas. Då jämförelse i stor utsträckning kommer att ske med medeltalssiffror från riksskogstaxeringen, bör liksom vid föregående tillfälle uppdragas åt statens skogsforskningsinstitut, som handhar riksskogstaxeringen och för övrigt besitter den avgjort största erfarenheten på området, att mot särskilda anslag verkställa inventeringen och tillställa länsstyrelserna uppskattningsresultaten.

De sakkunniga framhålla vidare att, om fastighetstaxeringen uppsköttes ett år och typskogsinventeringen sålunda borde vara avslutad i september 1950, man syntes böra överväga att fördela arbetet på två sommarsäsonger. Mot detta talade, att beträffande de typskogar, som kómme att inventeras under sommaren 1949, inventeringen kómme att avse förhållandena ett år tidigare än hösten 1950, men om genom skogsvårdsstyrelsernas försorg registrering av verkställda avverkningar skedde å dessa skogar, borde detta förhållande dock ej medföra någon större olägenhet. För taxeringens genomförande under en sommar erfordrades cirka 20 taxeringslag och därmed 20 lagledare, en arbetsstyrka som det med den för närvarande rådande bristen på taxeringskunnig personal torde ställa sig nära nog omöjligt att uppbringa. Det skulle ur denna synpunkt vara en avgjord fördel att få genomföra taxeringen under två sommarsäsonger, därav sommaren 1949 lämpligen kunde användas till uppskattning av 200 typskogar i de fyra nordligaste länen. Virkes-

förrådets ändring genom tillväxt vore mindre i dessa län än i de sydligare länen, varför det i förstnämnda län hade mindre betydelse, att uppskattningen verkställdes ett år före det då siffermaterialet skulle användas. Härjämte borde redan i år nya typskogar utläggas och äldre revideras i de län, som då bleve föremål för riksskogstaxering, nämligen Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län. Det syntes nämligen lämpligt att kombinera uppskattningarna, i den mån det låte sig göra, för att minska resekostnaderna för taxeringslagen och vid inspektionerna. Erforderliga medel — 360 000 kronor — borde enligt de sakkunniga ställas till förfogande i följande ordning.

För innevarande budgetår.

kronor

För iordningställande av kartmaterial m. m. samt start av taxering
under juni månad 50 000

För budgetåret 1949/50.

200 typskogar norra Sverige	140 000	
25 nya typskogar södra Sverige.....	15 000	
30 rev. » » »	5 000	
Start av taxering juni 1950	50 000	
Avgår juni 1949	50 000	160 000

För budgetåret 1950/51.

100 typskogar norra Sverige	70 000	
175 nya typskogar södra Sverige.....	105 000	
170 rev. » » »	25 000	
Avgår juni 1950	50 000	150 000

Summa kronor 360 000

Departementschefen. Tillgång till ett lämpligt antal typskogar som jämförelsematerial för nämndledamöter och andra, som ha att taga befattning med taxeringen av skogsmark och växande skog, synes ägnad att i hög grad befrämja en riktig taxering. Detta torde gälla såväl de norra som de södra delarna av landet.

Jag förordar därför, att till den kommande allmänna fastighetstaxeringen sådana typskogar utläggas i den utsträckning som de sakkunniga föreslagit. Jag biträder även de sakkunnigas förslag att fördela inventeringsarbetet på två somrar och att uppdraga ledningen därav åt statens skogsforskningsinstitut.

Vad angår anslagsfrågan torde det icke vara nödvändigt att något belopp ställes till förfogande redan för innevarande budgetår. De intill nästkommande budgetårs utgång erforderliga medlen, som vid nämnda förhållande torde kunna beräknas till 200 000 kronor, böra alltså enligt min mening i sin helhet anvisas för budgetåret 1949/50. För ändamålet synes ett reservationsanslag böra upptagas under riksstatens sjunde huvudtitel.

Departementschefens hemställan.

Under åberopande av det anförda hemställer föredragande departementschefen härefter att Kungl. Maj:t måtte

a) genom proposition förelägga riksdagen till antagande ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till *förordning om uppskov med allmän fastighetstaxering*;

b) giva riksdagen tillkänna att proposition angående den i årets statsverksproposition under sjunde huvudtiteln punkten 53 omförmälda frågan rörande anslag till Kostnader för allmänna fastighetstaxeringen år 1950 icke kommer att avlåtast till riksdagen, i följd varav medel för ändamålet ej böra upptagas å riksstaten för budgetåret 1949/50; samt

c) föreslå riksdagen att till *Kostnader för inventering av typskogar* för budgetåret 1949/50 under sjunde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag å 200 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Berggren.